

linia tematyczna
MIASTO W DZIAŁANIU

Zasady horyzontalne w praktyce

18 września 2025 r., godz.10.00 – 12.00
ONLINE

POLSKO-SZWAJCARSKI Program Rozwoju Miast

Webinar prowadzony przez doradców ZMP w ramach Projektu (Komponentu) Predefiniowanego pn. „Wsparcie miast w efektywnym wykorzystaniu Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy” w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast dofinansowane przez Fundusze Szwajcarskie wspierające zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej i budżet państwa.

Webinar prowadzą:

Monika Ciemięga

Joanna Ćwiklińska-Ziomek

Piotr Górka

Wojciech Zarzycki

Program edukacyjny tej fazy Programu

- Program edukacyjny koncentruje się na dwóch kluczowych formach wsparcia: cyklu webinarów oraz warsztatach stacjonarnych, które zostaną zrealizowane w 16 lokalizacjach na terenie Polski.
- Ponadto odbędą się także seminaria online pn. Forum Rozwoju Lokalnego, konferencja adresowana do miast-finalistów i warsztaty z partnerem szwajcarskim. Działać będzie Baza Wiedzy na stronie www.wsparciemiast.pl oraz Centrum Konsultacyjne.
- Realizacja planu działań edukacyjnych obejmuje okres od rozpoczęcia oceny Wstępnych Propozycji Projektu do momentu podpisania umów o dofinansowanie z miastami laureatami.
- Fundamentem programu edukacyjnego pozostają webinary, których zaplanowano ponad 15, uporządkowanych w 7 liniach tematycznych.
- Webinary są dostępne dla kadry samorządowej ze wszystkich 139 miast uczestniczących w inicjatywie, niezależnie od statusu złożenia Wstępnej Propozycji Projektu (WPP).
- Uczestnicy, którzy wezmą aktywny udział w określonej liczbie webinarów, otrzymają formalne zaświadczenie potwierdzające udział w szkoleniach.

Siedem linii tematycznych...

Miasto kompetencji i
rozwoju

Miasto
zielone

Miasto
przedsiębiorcze

Miasto
dostępne

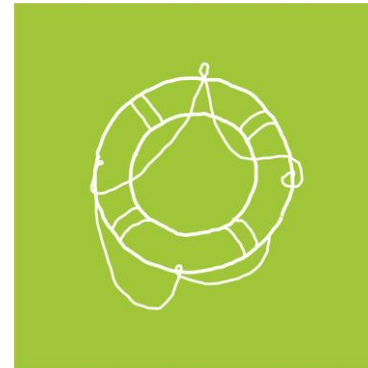
Miasto obywateli i
współpracy

Miasto
w działaniu

Miasto bezpieczne i
odporne

Zapraszamy
do uczestnictwa
w całym programie
szkoleniowym 😊

Miasto w działaniu

- Jak dobrze i zgodnie z wymogami przygotować Kompletną Propozycję Projektu: 04.09.2025
- Plan Komunikacji - informacja, promocja i partycypacja: 11.09.2025
- **Zasady horyzontalne w praktyce: 18.09.2025**
- Gotowość działań grantowych: 25.09.2025
- Skuteczne planowanie budżetu i finansowanie projektu: 02.10.2025
- Sesje Q&A: 09.10.2025

Agenda

1. Zasady horyzontalne w Polsko-Szwajcarskim Programie Rozwoju Miast
definicje, katalog, powiązania. Obowiązki miast.	10:00 – 10:10
2. Zasady horyzontalne z perspektywy Szwajcarii	10:10 – 10:30
3. Wpływ działań na upowszechnienie włączenia społecznego	10:30 – 11:00
4. Wpływ działań na upowszechnienie kwestii łagodzenia zmian klimatu i
przystosowania się do nich oraz uwzględnienia kwestii środowiskowych	11:00 – 11:30
5. Dyskusja, pytania, odpowiedzi.	11:30 – 12:00

Zasady horyzontalne – definicje, katalog, powiązania. Obowiązki miast.

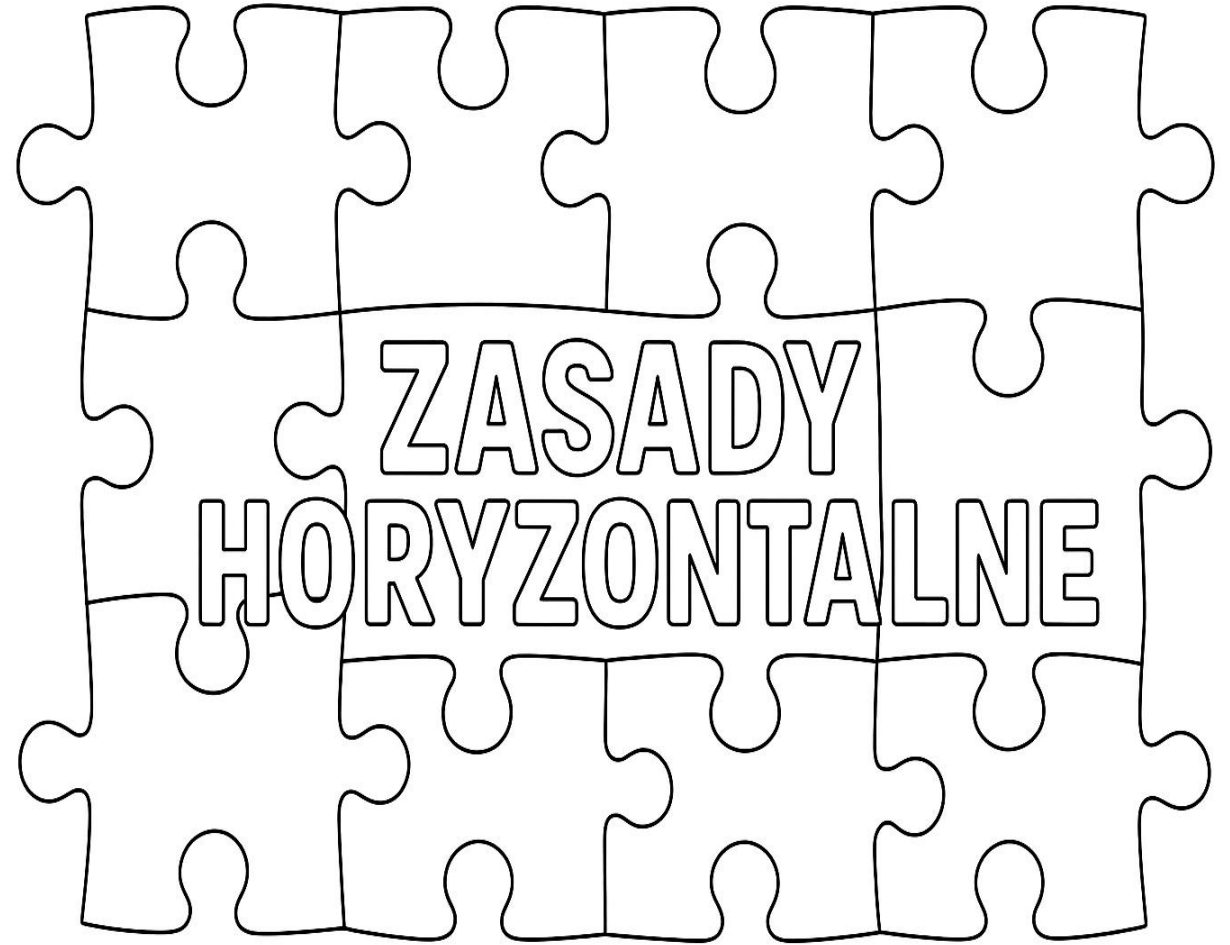
Joanna Ćwiklińska-Ziomek

Zasady horyzontalne

Zasady horyzontalne = podstawowe wartości i standardy obowiązujące przy planowaniu i realizacji projektów współfinansowanych ze środków Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast.

Zachowanie zasad horyzontalnych = wymóg formalny + dowód odpowiedzialnego, zrównoważonego i uczciwego działania.

Zasady horyzontalne

- ❑ **Włączenie społeczne** – równy dostęp do udziału w życiu społeczności.
- ❑ **Łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do nich** - ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, zwiększanie odporności ludzi, infrastruktury i środowiska na skutki zmian klimatu.
- ❑ **Zrównoważony rozwój** – równowaga między potrzebami społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi.
- ❑ **Pomocniczość** – działania na możliwie najniższym szczeblu, wspierające lokalne inicjatywy.
- ❑ **Poszanowanie godności ludzkiej i równości** – brak dyskryminacji, równe traktowanie.
- ❑ **Współpraca i porozumienie** – dialog, zaufanie, kompromis.
- ❑ **Dobre rządzenie** – transparentność, partycypacja społeczna, odpowiedzialność.
- ❑ **Właściwe wykorzystanie zasobów** – efektywność, oszczędność, brak marnotrawstwa.
- ❑ **Uczciwa i otwarta konkurencja** – równe szanse, brak faworyzowania.
- ❑ **Zapobieganie konfliktom interesów i unikanie ich** – unikanie sytuacji, w których prywatne interesy wpływają na decyzje.
- ❑ **Zero tolerancji dla korupcji** – jasne zasady, mechanizmy zgłaszania, prewencja.
- ❑ **Otwarta i przejrzysta komunikacja** – jawność działań, ograniczanie ryzyka nadużyć.
- ❑ **Wartości demokratyczne, praworządność, pluralizm polityczny i prawa człowieka** – wolność wypowiedzi, pluralizm, równość.

Obowiązki miasta

Etap: Wstępna Propozycja Projektu

Analiza wpływu działań na
upowszechnienie włączenia
społecznego i kwestii środowiskowych
(pkt 9 i 10 części b WPP)

Analiza projektu pod kątem
wypełnienia zasad horyzontalnych
(oświadczenie)

Etap: Kompletna Propozycja Projektu

**Udoskonalenie działań dla
zapewnienia ich lepszego wpływu
na upowszechnienie włączenia
społecznego i kwestii
środowiskowych - uwagi ekspertów
+ własna inicjatywa miasta
(pkt 9 i 10 części b KPP)**

Analiza projektu pod kątem
wypełnienia zasad horyzontalnych
(oświadczenie)

Etap: Realizacja projektu

Zapewnienie zgodności projektu
(w tym działań) z zasadami
horyzontalnymi

Zasady horyzontalne z perspektywy Szwajcarii

Monika Ciemięga

Wpływ działań na upowszechnienie włączenia społecznego.

Wojciech Zarzycki

Czym jest zasada włączenia społecznego?

- Włączenie społeczne jest rozumiane jako proces poprawy zdolności i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym oraz poszanowania godności osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze względu na ich tożsamość (w tym np.: płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, język, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania itp.).
- Ważne w przygotowaniu poszczególnych działań jest zrozumienie korzyści, jakie przynosi włączenie, a także kierowanie się szacunkiem dla wszystkich osób.
- Istotnym aspektem włączenia społecznego jest zapewnienie dostępności usług, infrastruktury, informacji i innych efektów realizacji projektu w całym okresie Programu Rozwoju Miast oraz w okresie trwałości projektu.

Komponenty zasady włączenia społecznego

Identyfikacja i zaangażowanie grup społecznych (1/2)

- Czy zidentyfikowano wszystkie grupy społeczne, na które działanie będzie miało wpływ? (N)
- Czy uwzględniono potrzeby językowe, kulturowe i religijne różnych grup (w tym migrantów)? (N)
- Czy zidentyfikowano potencjalne konflikty interesów między różnymi grupami beneficjentów? (N)

Dodatkowe pytania identyfikujące pozytywny wpływ działania (2/2)

- Czy działanie aktywnie poszukuje i zachęca do udziału osoby z grup w niekorzystnej sytuacji?
- Czy oferowane są specjalne programy wsparcia uczestnictwa dla migrantów i mniejszości etnicznych?
- Czy organizowane są spotkania i wydarzenia promujące dialog i współpracę między różnymi grupami?
- Inne rozwiązanie: ...

Dostępność i bariery (1/2)

- Czy zasady uczestnictwa w działaniu są takie same dla wszystkich grup beneficjentów? (N)
- Czy uwzględniono potrzeby osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności (wzrok, słuch, mobilność, intelekt)? (N)
- Czy wszystkie miejsca realizacji działania są dostępne dla osób z niepełnosprawnościami? (N)
- Czy zapewniono dostęp do działania dla osób nieposiadających sprzętu IT lub umiejętności cyfrowych? (N)

Dodatkowe pytania identyfikujące pozytywny wpływ działania (2/2)

- Czy osoby w niekorzystnej sytuacji otrzymują dodatkowe wsparcie lub pierwszeństwo?
- Czy zapewniono asystentów, tłumaczy i dodatkowe usługi dla osób z niepełnosprawnościami?
- Czy zainwestowano w rampy, windy, oznakowanie i inne ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami?
- Inne rozwiązanie: ...

Równość ekonomiczna (1/2)

- Czy oszacowano wszystkie koszty uczestnictwa (opłaty, transport, zakwaterowanie, wyżywienie)? (N)
- Czy koszty uczestnictwa są dostosowane do możliwości finansowych różnych grup? (N)

Dodatkowe pytania identyfikujące pozytywny wpływ działania (2/2)

- Czy przewidziano mechanizmy obniżenia barier finansowych dla grup w niekorzystnej sytuacji (np. zwolnienia z opłat, darmowy transport, posiłki)?
- Czy harmonogram działań uwzględnia dostępność czasową osób pracujących w systemie zmianowym?
- Czy materiały i zasoby programu są udostępniane bezpłatnie w formie cyfrowej i fizycznej?
- Czy działania programu odbywają się w miejscach łatwo dostępnych komunikacyjnie dla osób o niskich dochodach?
- Inne rozwiązanie: ...

Komunikacja i informacja (1/2)

- Czy informacje o działaniu docierają do wszystkich grup przez odpowiednie kanały? (N)
- Czy materiały informacyjne są dostępne w różnych formatach (duży druk, audio, łatwy język)? (N)
- Czy przewidziano wsparcie dla osób, które nie potrafią korzystać z internetu? (N)

Dodatkowe pytania identyfikujące pozytywny wpływ działania (2/2)

- Czy materiały informacyjne o projekcie są przygotowane w formatach dostępnych i prostym języku?
- Inne rozwiązanie: ...

Partycypacja i współudział (1/2)

- Czy wszystkie grupy mają takie same możliwości wyrażania swoich opinii o działaniu? (N)
- Czy konsultacje prowadzone są w różnych formach i w różnym czasie (spotkania, ankiety, rozmowy telefoniczne)? (N)
- Czy znaleziono sposób dotarcia do osób w niekorzystnej sytuacji? (N)

Dodatkowe pytania identyfikujące pozytywny wpływ działania (2/2)

- Czy stosowane są różne formy uczestnictwa (spotkania, ankiety, wywiady, warsztaty)?
- Czy osoby z grup w niekorzystnej sytuacji mają zagwarantowaną możliwość udziału w komisjach lub radach decyzyjnych?
- Czy zaplanowano działania budujące kompetencje społeczne i obywatelskie?
- Czy współpracuje się z lokalnymi organizacjami społecznymi przy realizacji działań projektu?
- Inne rozwiązanie: ...

Monitorowanie i ewaluacja ^(1/2)

- Czy wskaźniki sukcesu uwzględniają sytuację wszystkich grup beneficjentów? (N)
- Czy zaplanowano regularne sprawdzanie, jak działanie wpływa na różne grupy społeczne? (N)
- Czy przewidziano działania naprawcze, gdy niektóre grupy będą dyskryminowane lub wykluczone? (N)

Dodatkowe pytania identyfikujące pozytywny wpływ działania (2/2)

- Czy wskaźniki sukcesu priorytetowo mierzą poprawę życia osób z grup w niekorzystnej sytuacji?
- Inne rozwiązanie:

Wpływ działań na upowszechnienie kwestii łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich oraz uwzględnienia kwestii środowiskowych

Piotr Górka

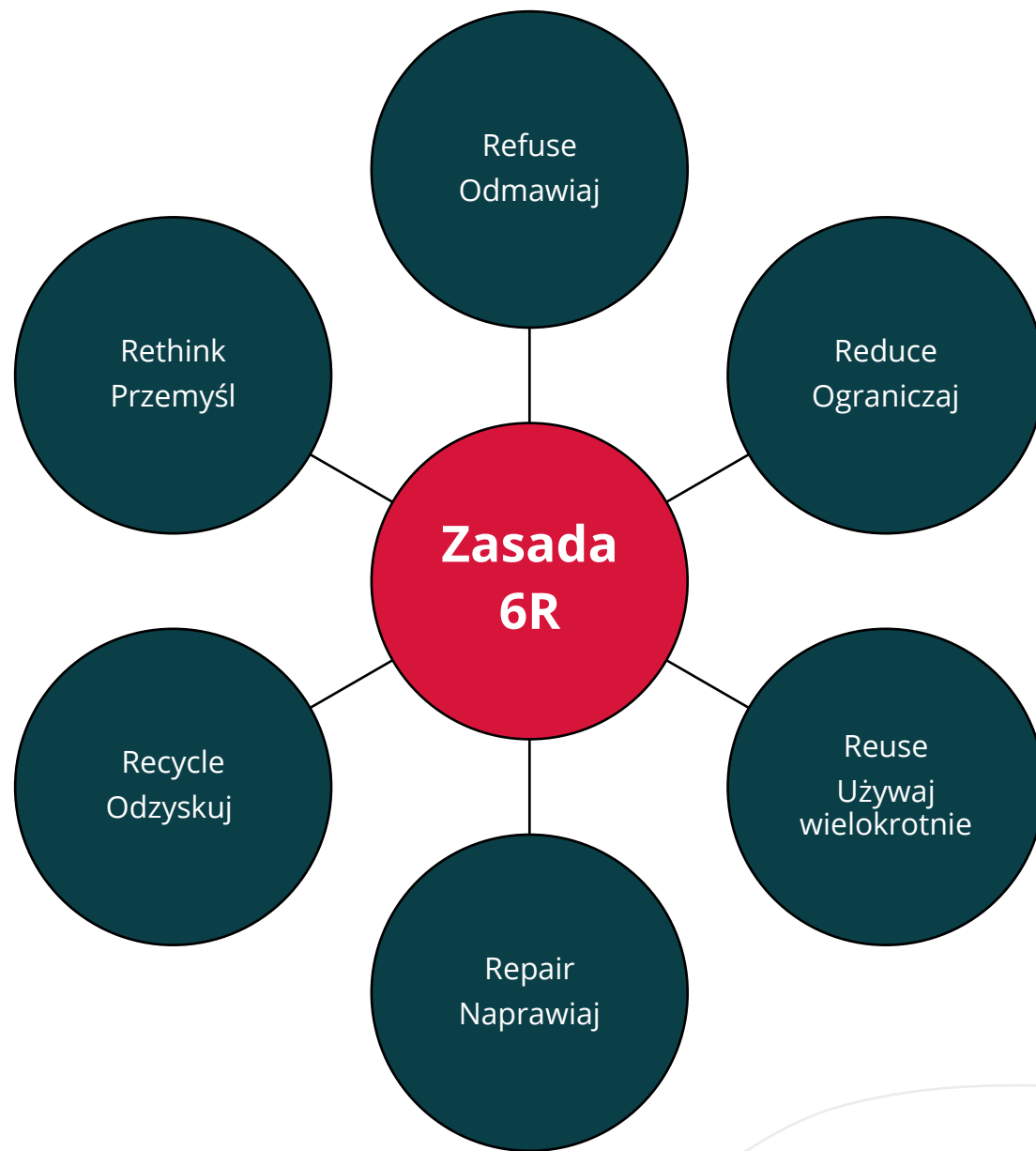

Czym jest upowszechnienie kwestii łagodzenia zmian klimatu i przystosowanie się do nich oraz uwzględnienia kwestii środowiskowych?

- Program wspiera włączanie aspektów klimatu i środowiska do działań miasta, stymulując lokalną gospodarkę i atrakcyjność.
- Każde działanie analizowane jest pod kątem wpływu na środowisko i zmiany klimatu oraz wpływu zmian klimatycznych na to działanie
- Łagodzenie = redukcja emisji; Adaptacja = ograniczanie skutków zmian klimatu.
- Działania zgodne z zasadą **6R**, minimalizujące wpływ lub zapewniające neutralność.
- Każde działanie wymaga oceny ryzyka (klimat, środowisko, zagrożenia naturalne).
- W przypadku ryzyka konieczne wskazanie **środków zaradczych**.
- Działania muszą być **neutralne lub pozytywne**.
- Obowiązkowy opis analizy w pkt 10 fiszki (części B)

Zasada 6R

Monitorowanie i raportowanie

- Czy określono wskaźniki środowiskowe i klimatyczne do regularnego monitorowania? (N)
- Czy planowane jest wykorzystanie zebranych danych w ramach programów edukacji publicznej?
- Czy dane zostaną udostępnione do celów badań i innowacji?

Ryzyka związane z klimatem i środowiskiem oraz środki dostosowawcze

- Czy oceniono, czy zagrożenia naturalne (takie jak powodzie, susze, fale upałów, burze, pożary itp.) lub zagrożenia środowiskowe (takie jak zanieczyszczenie powietrza, zagrożenia chemiczne, zanieczyszczenie wody, wylesianie, zanieczyszczenie gleby, degradacja ekosystemów) mogą mieć wpływ na działalność?
- Czy zidentyfikowano optymalizacje projektu w celu zminimalizowania lub dostosowania się do zidentyfikowanych zagrożeń oraz zwiększenia wartości projektu poprzez poszukiwanie możliwości uzyskania synergii i korzyści dodatkowych w ramach innych działań?

Wpływ na klimat i środowisko oraz środki łagodzące

- Czy przeprowadzono ocenę wpływu działania na środowisko i klimat? (N)
- Czy oceniono, czy projekt może wywierać negatywny wpływ na klimat, środowisko lub wystąpienie katastrof naturalnych oraz czy może powodować lub zwiększać ryzyko?
- Czy oceniono, czy projekt może mieć negatywny wpływ na zmiany klimatu, awarię lub środowisko oraz czy może powodować lub zwiększać ryzyko?
- Czy zidentyfikowano możliwości optymalizacji projektu w celu zminimalizowania ewentualnego negatywnego wpływu i zwiększenia wartości projektu?

Świadomość i edukacja środowiskowa, mobilizacja społeczna

- Czy zaplanowano działania informacyjne o kwestiach klimatycznych i środowiskowych?
- Czy promowane są zachowania przyjazne środowisku ?
- Czy realizowane są programy edukacji ekologicznej?
- Czy wspierane są inicjatywy obywatelskie na rzecz ochrony klimatu?
- Czy promowane są zielone miejsca pracy i kompetencje przyszłości?

Jak spełnić oczekiwania Komitetu Sterującego?

Należy ponownie przeanalizować i szczegółowo odnieść się do kwestii upowszechnienia społecznego oraz upowszechnienia kwestii łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich oraz uwzględnienia kwestii środowiskowych w każdym działaniu."

- "Udoskonalenie" – zgodnie z regulaminem
- Urealnienie!
- Precyzja – unikanie ogólników, nowomowy projektowej
- Nie chodzi o efekt spektakularny, ale o szczerść i sposób myślenia
- Neutralny też jest OK
- Można dać opcję na rozwój neutralny z perspektywą na pozytywny. Wykazać, że projekt zmienia pozytywnie nasz sposób myślenia na przyszłość.

W Polsko-Szwajcarskim Programie Rozwoju Miast

- Lista sprawdzająca to praktyczne narzędzie, które wspiera miasta w analizie działań pod kątem zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem włączenia społecznego oraz kwestii środowiskowych.
- Umożliwia nie tylko potwierdzenie neutralności, ale przede wszystkim wyszukanie sposobów na ulepszenie działań i zwiększenie ich pozytywnego oddziaływania na integrację społeczną, łagodzenie zmian klimatu i przystosowania się do nich oraz kwestie środowiskowe.
- Pytania kontrolne i dodatkowe inspirują do wdrażania rozwiązań, które aktywnie wspierają grupy zagrożone wykluczeniem oraz przynoszą realną korzyść dla klimatu i środowiska, zamiast poprzestawać na spełnieniu minimalnych wymogów.
- Analiza w KPP koncentruje się na tym, jak poprawić i zoptymalizować działania, aby przynosiły faktyczne korzyści w obszarze włączenia społecznego oraz obszarze łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich i uwzględniania kwestii środowiskowych, a nie tylko na formalnym potwierdzeniu zgodności.

Podsumowanie. Sesja pytań i odpowiedzi.

Pomocnik dla miast

Wsparcie miast w przeprowadzeniu analizy działań w zakresie ich wpływu na upowszechnienie włączenia społecznego oraz upowszechnienie kwestii łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich oraz uwzględnienia kwestii środowiskowych.

Miejsce publikacji:

www.wsparciemiast.pl

**Zasady horyzontalne
w Polsko-Szwajcarskim
Programie Rozwoju Miast**

**Analiza projektu – pomocnik dla
miast**

Centrum Konsultacyjne – pytania

Wybierz właściwy komponent:

- Miasto
w działaniu;
- Miasto wiedzy
(rozwinie się 7 linii
tematycznych, wybierz
właściwą).

Centrum Konsultacyjne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast - zadaj pytanie

Centrum Konsultacyjne oparte jest na trzech komponentach.

- **MIASTO W DZIAŁANIU**

Komponent wspierający miasta-wnioskodawców w przygotowaniu i wdrażaniu projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast. Dotyczy m.in. opracowania Kompletniej Propozycji Projektu, zasad wdrażania, sprawozdawczości, kwalifikowalności wydatków, zamówień publicznych, promocji czy współpracy bilateralnej.

- **MIASTO WIEDZY**

Komponent wspierający rozwój wiedzy poprzez rozwinięcie tematów z webinarium, szkoleń i spotkań Związku Miast Polskich.

- **BADANIA I ANALIZY**

Komponent wspierający wykorzystanie narzędzi badawczych w pracach miast z udziałem doradców Związku Miast Polskich.

Zapraszamy do zadawania pytań. Zwracamy uwagę, że przy każdym pytaniu **można**:

- wybrać komponent;
- **zadać pojedyncze pytanie** w każdym komponencie.

Formularz dopuszcza zadanie **maksymalnie pięciu, różnych pytań.**

Odpowiedzi przesyłane są **osobno na każde** z zadanych pytań.

Miejsce publikacji: www.wsparciemiast.pl

Centrum Konsultacyjne – specjalistyczne konsultacje

Wybierz właściwy komponent:

- Pomoc publiczna;
- Przygotowanie inwestycji do realizacji;
- Przygotowanie zamówień publicznych;
- Zasady horyzontalne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast;
- Inne zagadnienia branżowe/sektorowe/specjalistyczne dla danego działania.

SZWAJCARSKO-POLSKI
Program Współpracy

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

Specjalistyczne konsultacje KPP - wniosek

Wniosek o przeprowadzenie konsultacji dotyczących specyficznych zagadnień związanych z KPP

W celu zapewnienia wysokiej jakości KPP oraz zwiększenia poziomu przygotowania do wdrażania projektu Finalista ściśle współpracuje z KIK-OP oraz ZMP.

Jedną z form możliwego wsparcia jest przeprowadzenie konsultacji dotyczących specyficznych zagadnień związanych z konkretnym elementem wniosku, w tym konsultacji przeprowadzanych na miejscu.

Wniosek o takie konsultacje miasto-finalista lub miasto z listy rezerwowej - wraz ze wskazaniem zakresu wsparcia, kontekstu z jakiego wynika potrzeba konsultacji oraz oczekiwanego efektu konsultacji – składa na poniższym formularzu.

Decyzja KIK-OP o udzieleniu tego typu wsparcia zostanie przekazana pocztą elektroniczną Miastu-Finaliście (na adres wskazany we wniosku) w terminie do 7 dni od daty wpływu wniosku.

Centrum Konsultacyjne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast

Miejsce publikacji: www.wsparciemiast.pl

**Czas na ankietę
ewaluacyjną**

linki w czacie

SZWAJCARSKO-POLSKI

Program Współpracy

Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH